

Приморске Новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА XVI БРОЈ 296 - 297.

1. ЈУН 1986. ГОД.

ЦИЈЕНА 30 ДИНАРА

ИЗБОРНА СЈЕДНИЦА ОПШТИНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ ССРН

За масовнији рад у социјалистичком савезу

На изборној сједници Општинске конференције Социјалистичког савеза радног народа, одржаној 12. маја, делегати су саслушали Извештај о раду Општинске конференције, њених органа и облика дјеловања за протеклу годину и усвојили Програм рада Општинске конференције ССРН и њеног Предсједништва за наредну годину.

За предсједника Општинске конференције једногласно је изабран Љубо Лијешевић, директор угоститељства у ООУР-у „Словенска плажа”, а за секретара Срђан Поповић, професор Средњошколског центра.

Након уводних излагања досадашњег предсједника Светозара Радуловића и секретара Милорада Дапчевића у дискусији о Извештају и предлогу Програма за наредну годину учествовало је више делегата.

Владо Дулетић, предсједник Скупштине општине, говорио је о току припрема туристичке сезоне. — Иако пре ко 70 одсто укупних прихода у нашој комуни потиче од туризма, рекао је предсједник Дулетић, овом питању још увијек прилазимо кампањски. Он се заложио да се термин „припрема сезоне” потпуно избаци из употребе, јер припреми сезоне не сми-

јемо прилазити сезонски, већ тај процес треба да траје то нос према привредној грани од које живимо треба уврјежити у свијести сваког грађанина, јер не можемо вјечно експлоатисати дарове природе — пјешчане плаже, чисто море, сунце... Наш грађани немaju главнијег попришта битке за економску стабилизацију него што је туризам. На одржавању чистоће у насељима и природним објектима грађани ће највише постићи ако почну од својих дворишта, од мјесне заједнице па даље.

Владо Кајанегра се критички осврнуо на Извештај о раду Општинске конференције наглашавајући да у Социјалистичком савезу нема масовног рада, већ се активност своди на рад Конференције, или, боље рећи, њеног Предсједништва и понеке Комисије.

Душан Божовић је говорио о потреби ангажовања школске и друге омладине у премама сезоне, а Крсто Вукогић о замрости рада туристичких друштава и потреби њихове реафирмације. У дискусији су учествовали Томо Мартиновић, Илија Бечић, Блажко Мартиновић и други.

В. СТАНИШИЋ

Љубо Лијешевић

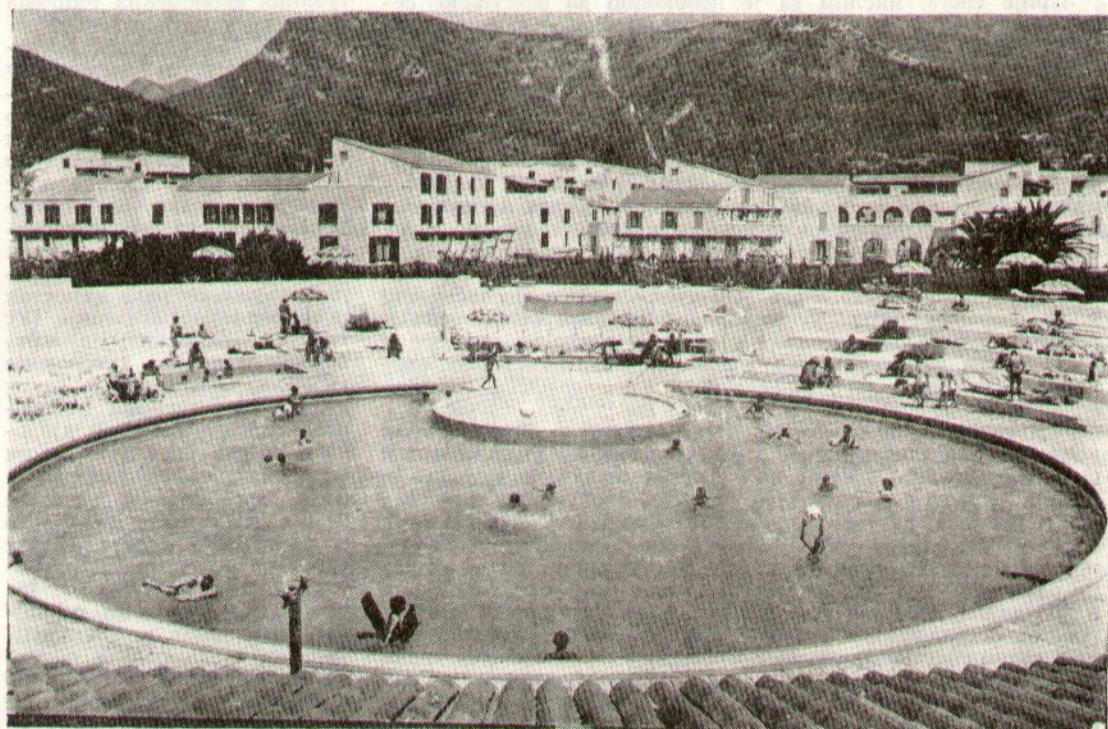
Срђан Поповић

Уочи прославе на БЕЛВЕДЕРУ

ОВЕ ГОДИНЕ НАВРШАВА се педесет година од чуvenог протестног збора Народног фронта слободе на Белведеру код Цетиња, одржаног 26. јуна 1936. године. Обиљежавање овог значајног догађаја, организованог од стране Комunističke партије Југославије у знак протеста против обесправљености црногорског народа, а посебно због хапшења (марта 1936.) око 300 црногорских комуниста, који су били у дубровачким казаматима подвргнути полицијској тортури, одржаће се 26. јуна ове године на мјесту догађаја — Белведеру.

Предсједништво ОК СК и Општински одбор Савеза удружења бораца НОР-а, позивају преживљеле учеснике ових догађаја, који су с подручја наше општине или ту сада живе, да се пријаве у канцелерији СУБНОР-а ради давања података и учешћа на прослави.

В. С.

„Словенска плажа“ (Снимио: М. Тодоровић)

ДОБАР ПОЧЕТАК СЕЗОНЕ

— ОД 12.000 КРЕВЕТА У хотелима на Црногорском приморју у хотелу „Монтенегротурист“, половином маја било је попуњено преко 8.000 или 20 одсто више него лани у ово вријeme. Гости су већином аутотуристи који до лазе у аранџману АДАЦ из СР Њемачке. Нијесмо имали због Чернобила никаквих отказивања. Напротив, очекујемо рекордну туристичку сезону.

Већ 15. маја сви капацитети Туристичког насеља „Словенска плажа“ били су спрепуњени. Преко 2.500 постеља је било заузето, а тако ће, како смо обавијеште, бити све до краја туристичке сезоне. Слична је си туација у Бечићима, Светом Стефану и Петровцу на Мору.

Жељко Никлановић, директор „Компаса“ за Црну Гору нам је рекао: „Наши за-

купљени капацитети на Црногорском приморју у хотелима за 15, а у домаћој радиности за 40 одсто су боље попуњени него у исто вријeme прошле године. Гости су већином аутотуристи који до лазе у аранџману АДАЦ из СР Њемачке. Нијесмо имали због Чернобила никаквих отказивања. Напротив, очекујемо рекордну туристичку сезону.

Разговарали смо и са директором „Луготурса“ за Црну Гору, Душком Масловићем.

— Наши гости су већином из земаља Европске заједнице, Енглеске, Француске, СР Њемачке, Белгије, Холандије, затим земаља СССР-а и Чехословачке. Истина, по сљедњих дана добијамо по-

јединаче отказе, за мај и јун. Да ли је то посљедица катастрофе у Чернобилу тешко је рећи, јер и ранијих је та у ово вријeme било је отказивања и букирања. Имајемо више туриста него прошле године за 10 до 20 одсто, биће их укупно између 55 до 60 хиљада.

И прије чернобилске катастрофе, једино су гости из САД отказали свој долазак и то мали број, који је био заинтересован за град-хотел „Свети Стефан“.

— Настојајемо да ту „празну“ испунимо гостима из других земаља, рекли су нам у „Светом Стефану“, где је, док смо са њима разговарали полувином маја, било по-пуњено преко половину капацитета.

П. С.

МИЉАН РАДОВИЋ ПОСЈЕТИО БУДВУ

ПРЕДСЈЕДНИК ПРЕДСЈЕДНИШТВА ЦК СК Црне Горе др Миљан Радовић, посјетио је, средином маја, Будву и у ОК СК водио разговоре са најодговорнијим руководиоцима о обавезама организација и органа СК на спровођењу задатака 9. конгреса ЦК СК Црне Горе и припремама за 13. конгрес СК.

Предсједник Радовић је посјетио и основне организације удруженог рада „Словенску плажу“, „Свети Стефан“ и „Палас“ и са комунистима на најодговорнијим дужностима у овим колективима разговарао о припремама за туристичку сезону, као и о питањима везаним за референдум о самоуправној друштвено-економској трансформацији у „Монтенегротуристу“.

У разговорима је учествовао и Милован Бурчићковић, извршни секретар Предсједништва ЦК СК Црне Горе.

РЕФЕРЕНДУМ У „МОНТЕНЕГРОТУРИСТУ“

НИ ПОПРАВНИ НИJE УСПИО

НИ ПОНОВЉЕНИ РЕФЕРЕНДУМ у „Монтенегротуристу“ није дао жељене и очекиване резултате. Опет су против новог самоуправног концеп-

та ове радне организације гласали у ООУР „Хотели Свети Стефан“.

Референдум о новој смоуправној шеми „Монтенегротурист“ одржан

је 18. априла ове године. Своје „за“ рекли су запослени у 23 ООУР овог коlectива које се налазе у 11 црногорских општина. Референдум није успио у три ООУР са нашим подручјем — Туристичком насељу „Словенска плажа“, Светом Стефану и „Паласу“ у Петровцу. Одлучено је да се због формалних пропуста, или избог суштинских разлога, референдум понови прије законског рока од шест мјесеци. И 22. маја запослени у ове три ООУР опет су изашли на биралиште. Референдум је успио у „Словенској плажи“ и „Паласу“, али не и у „Светом Стефану“ чији радници су се изјашнили против окружнавања ООУР на подручју наше општине.

С. Г.

У СУСРЕТ 13. КОНГРЕСУ СКЈ

ОШТРИЈЕ ЗАСЈЕЋИ ПОСЛОВНО БИЋЕ УДРУЖЕНОГ РАДА

У СВОЈОЈ ДИСКУСИЈИ указао бих на један веома значајан аспект функционисања друштвено-економских односа, који битно детерминишу њихови даљи квалитативни развој.

Прије свега, мислим да је неопходно да свестрано, се-риозно, стручно и марксистички освијетлимо самоуправну друштвено-економску базу нашег друштвеног организма, односно базу удруженог рада. Она је, без сумње, исходиште многих актуелних проблема, друштвених антагонизама и материјалних дебаланса. Агрегирањем резултата економске активности мноштва субјекта који судјелују у процесу друштвене репродукције добијамо на глобалном нивоу, упра-во, економску кризу са свим њеним негативним одредни-цама — високом инфлацијом, незапосленошћу, презадуже-ношћу, непсвојном привредном структуром, губицима и др. Због тога се заражам да, и као научни радници, и као политичари, и као привредници, и на крају као организоване социјалистичке снаге, још дубље и оштрије засјечемо у самоуправној ткиви, у пословној биће удруженог рада и гиме потпуније проникнемо у његове развојне процесе и законитости ради стварања услова за оптимализацију еко-номских учинака.

У Дугорочном програму е-кономске стабилизације је ја-сно констатовано, а то су по-казала и друга истраживања и анализе, да је у агрегирању удруженог рада на поједине његове организације облике (СОУР, РО, ОУР и др.) дошло до пуног послов-ног осамосталивања основ-них организација удруженог рада што је, са своје стра-не, проузроковало дезинтеграцију, затварање, аутархи-ју и друге негативне процесе у оживотврсне концептуд-руженог рада. Разумије се, то је изазвало разне нера-ционалности (дуплирање и мултилицирање пословних функција) и сјетан пад е-фикасности привређивања.

Пракса самоуправног орга-низовања удруженог рада и, с тим у вези, обављена на-учна истраживања показују да је у примјени она три по-ната ЗУР-свака критеријума у киституисању ОУР-а нај-чешће изостала њихова опти-мална комбинација. Тако је сперационализација критеријума „радне целине“ била до-ста неуједначена, што је ус-ловило екстремна и друшт-вено нерационална организа-циона рјешења (у распону од претјеране ОУР-изације до формирања мамутских рад-них организација без ОУР-а и сл.).

Код примјене другог крити-ријума у формирању ОУР-а који се односи на могућ-ност вриједносног изражава-ња пословних резултата на тржишту, дошло је, такође, до неких нежељених девија-ција. Наиме радна организа-ција почела је да губи тр-жишни субјективитет, односно да га постепено преузима основна организација удруженог рада. На овај начин је ОУР, супротно уставним опредјељењима, постало прак-тично прави робни пресизво-ђач, чиме је предузетничка функција удруженог рада знатно умањена. Одсуство у-vezивања међусобних економ-ских односа на нивоу радне организације кроз остварење заједничког прихода и његову одговарајућу расподјелу на ОУР-е, произвело је мул-тилицирање интерних и ек-стерних тржишних односа, са-пратећим нарастањем трошко-

ва сваке врсте. Оваква прак-са у одвијању тржишних и уопште економских токова и миграционно учешће заједничког прихода са тим у вези, посебно обавезују науку и све стваралачке снаге да за-ступају проблем разријеши-на најбољи могући начин. Сматрам да је то битан пра-вац даљег развоја самоуправ-них друштвено-економских односа, путем њиховог адек-ватног регулисања унутар ор-ганизације удруженог рада на принципима заједничког прихода од заједничког рада. Али, о томе данас, на жа-лост, није било много говора.

Што се тиче примјене тре-ћег критеријума (могућност остваривања самоуправних права радника) у изграђива-њу система удруженог рада, у једно вријеме смо исуви-ши експлоатисали начело „што више ОУР-а — то ви-ше самоуправљања, и обрат-но“. Радило се о политичком вољунтаризму и субјективизму, који су, објективно, во-дили у сувишну ОУР-иза-цију и парцелизацију рада и средстава. Сада у Југослави-ји егзистира готово 30.000 по-словних субјекта, који се све више самосталјују и зат-варају у своје ОУР-ске гра-нице, бринући искључиво о својим посебним интересима. То је, у великој мјери, по-сплјешило јачање дејства цен-трифugalних сила у радној организацији, што је резул-тирало слабљењем њене по-словне кохерентности и је-динства.

Долазећи на овај скуп раз-говарали смо о томе што би недостајало југословенској привреди уколико би се ме-ђу наведених 30.000 преуси-ћених организација удруженог рада (ОУР-и) налазило једно хиљаду савремених по-словних система, попут „Ген-екса“ и др. Drugim riječima, остварили би крупан дру-штвено-економски помак ка-да би, условно схваћено, ус-пјели да замјенимо мноштво-вих, углјавном, економ-ским инферијорним привред-ним субјектима са знатно ма-њим бројем економски здра-vих и пословно интегрисаних системи. У том случају, са-свим је извјесно, имали би осjećaj повољније глобалне

показатеље друштвено-еко-номског живота, рада и раз-воја на нивоу цијеле земље, односно прилично мање ак-туелних економских тешкоћа и диспропорција.

У чему се огледају основни проблеми и дефекти у функционисању радне организације као сложеног посто-вног система? Под снажним утицајем центрифugalних си-ла дошло је до ерозије и ат-рофирања радне организације као самосталног привредног субјекта. Наиме, у пракси самоуправног организова-ња удруженог рада самостал-ност радне организације (Ус-тавом дефинисана) је жрт-вована у корист аутономије ОУР-а. Очигледно је да су у овом полимерном пословном систему интереси дјелова-однијели превласт над ин-тересима цијeline, тако да се радна организација у пословном животу често саплије о пуларизам интереса својих ОУР-а. То је произашло от-туда што су ОУР-и „de fac-to“ постали носиоци развојног, тржишног и финансијског субјективизма, а радној организацији је остао само празни субјективитет, оно што неко овде рече ди-ректоријум и нека радна за-једница да нешто, не баш та-ко значајно, синхронизује, координира и сл. Вјероватно да је пракса атомизирања да-дне организације на ОУР-е била обилато потпомогнута неким неадекватним привредно-системским рјешењима, која тек сада, са одређеним закашњењем, мијењамо.

Управо, због дезинтеграције радне организације као ос-новног привредног субјекта произашле су многе економ-ске неволje, недаће и нега-тивни трендови у нашој при-вреди. Мислим да би једна рафинирана, стручна анализа сагледала све те проблеме и конфликте о којима се саплије радна организација и указала на нужност њене самоуправне пословне реин-теграције. У том контексту, најважнији задатак на пла-ну усавршавања друштвено-економских односа у удруже-њеном раду јесте враћање радној организацији развојног, тржишног и финансијског субјективитета, чиме се обезбеђује јачање њеног по-словног јединства и интегри-тета. На овај начин ће се постићи да радна организација, у складу са опредеље-њима Устава, Дугорочног про-грама и новог закона о пла-нирању, постане, у правом значају, самоуправна, развојно-планска и доходовна цјелина.

Реафирмација пословног субјективитета радне организације не претпоставља нега-цију или укидање ОУР-а. Напротив, и ОУР-е треба а-фирмисати у смислу њиховог постављања као произ-водног, технолошког и дохо-дног центра у коме се рад-ницима обезбеђују сва само-управна права, укључујући и осигуравање здраве економ-ске мотивације за остварива-ње што бољих пословних резултата. Оваквим реструк-туирањем радне организације, које се заснива на успо-стављању сталног склада из међу аутономије саставних дјелова (ОУР-а) и рационал-не самоуправне и пословне координације цијeline, сачу-ваће се предности децентра-лизације и увећати ефекти по основу заједништва, одно-сно од заједничког рада и привређивања.

ИЗВОД ИЗ ДИСКУСИЈЕ
ВЛАДА ДУЛЕТИЋА НА
ТРИБИНИ МАРКСИСТИЧКОГ
ЦЕНТРА ЦК СК ЦРНЕ ГОРЕ

изузетно тежак положај. При-је свега, због раскорака у цијенама сировина с једне стране и производа с друге стране. И због тога што се у Југосла-вији пиво не сматра освје-жавајућим пићем, односно ка-ко то ми пивари кажемо „те-чном храном“, као у већини земаља свијета. И, када је ријеч о цијенама, оне двоја-ко негативно дјелују на про-извођаче пива. У високој ин-флацији, какву доживљава наша земља, цијене сирови-на се брже повећавају од ци-јена произведеног пива. По-том, код произведеног пива једанпут држава кроз порез захвата велики дио, а други велики дио захватају тргови-ци и угоститељи. Тако пола литарска флаша пива код уг-оститеља стаје од 300 до пре-ко 1.000 динара, као што је то случај у Светом Стефану, а пивари за ту флашу до-бијају 42 динара. Овако ви-соке цијене пива учиниле су, да се у Југославији драстич-но смањила потрошња. Ре-цимо, прије десет година по-трошња пива износила је 14 милиона хектолитара пива, прошле 10,5, а ове, према са-дашњим показатељима неће прећи границу од 10 милио-на хектолитара пива.

Овај податак довољно го-вори, да пивари не могу ићи у проширену репродукцију, јер би сјекли грану на којој сједе.

Потребно је хитно смањи-ти савезни порез на флаши пива са садашњих 50 на 30 одсто и уместо процента на малопродајну цијену увести систем опорезивања по једи-ници производа. Продајом ве-ћих количина пива, порез ви-ше не би био у функцији ин-флације, закључио је Шеш-лија.

РАДНИЧКИ ТУРИЗАМ

ПРИСТУПАЧНЕ
ЦИЈЕНЕ

ЦИЈЕНЕ ХОТЕЛСКОГ смјештаја на нашој ривијери за домаће посте су астрономске. За већину су недоступне. Међутим, у хотелима радних организација цијене смјештаја куд и камо су приступач-нији.

У хотелу „Парк“ који има 350 кревета, за чла-нове Заједнице одмора радника из Београда у јуну цијена пансиона износи 1.900, а за остале госте 2.500 динара. У другом на-шем хотелу у Бечићима „Петко Миљевић“ који има стотинак кревета цијена пансиона је 1.750, одно-сно 2.300, а у хотелу „Шумадија“, такође у Бечићима, чији је капацитет 310 кревета цијена пансиона је 2.550, односно 2.900 динара, рекао нам је дирек-тор хотела „Парк“, Миливоје Милашевић.

У хотелу „Будва“ пан-сион за раднике Ваљаони-це из Севојна износи 2.500 а за остале 3.200 динара, док у Омладинском одма-ришту „Караван“ у Бе-чићима који има 620 кре-вета, цијена пансиона из-носи 2.750 динара.

Одговорни у свим овим хотелима су нам рекли, да се по које слободно мје-сто може добити у јуну, а за јул и август то ће бити теже.

С. П.

СИМПОЗИЈУМИ
ПОРЕЗИ СМАЊИЛИ
ОТРОШЊУ ПИВА

ВИШЕ ОД 400 СТРУЧЊАКА за пиварство из наше земље од 6. до 9. маја тра-жило је одговоре на много питања у вези даљег рада у овој области.

Главне теме о којима су пивари расправљали током VIII симпозијума о пиварству биле су: „О коришћењу снергије и њеној уштеди“ и о порезима који пиваре све-више одвраћају од оних који су га нештедима-ци пили.

О овој другој теми разго-варали смо са Томиславом Шешлијом, предсједником по-

словодног одбора индустре-ије пива у Југославији.

Индустрија пива у на-шој земљи у посљедњих не-колико година дошла је у

Приморске
новине

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакцијски кол-легијум. Главни и одговорни уредник: ВЛАДИМИР СТАНИШИЋ. Издавач: Културни центар Будва. Ад-реса редакције: „Приморске новине“ — Будва, теле-фон: 41-194 — Број жијора рачуна 20710-603-1809 код СДК Будва — Штампа: РО за графичке производе и услуге „Андирија Палтасић“ — Котор. Претплата: го-дишња 1.050 дин.; за иностранство 20 долара. — Рукописи се не враћају

ОСВРТ

ДЕЖУРНИ КРИВЦИ

ПИСАЊЕ ШТАМПЕ је све чешће на дневном реду. За то нијесу потребне посебне преме, јер је расправа о било којој интересантној и озбиљној теми, повод и да сеочита лекција новинарима. Другим ријечима, све што се додогоди, а није „добро“ што се десило, не би имало тако штетне последице да то није било објављено у новинама. Или, ако крица нема, односно „незгодно“ га је тражи ти и прозивати — ту је штампа.

Повод за ове редове је сједница Предсједништва ОК СК Буџа на којој је средином маја разматран ток према спровођењу поновљеног референдума у три ООУР-а „Монтенегротуриста“. Повод не је једини, али је „суђење штампи“ на овој сједници изабрано као примјер, због значаја овог партијског органа и одговорности и озбиљности с којим Предсједништво Општинског комитета Савеза комуниста треба да разматра свако питање, па и информисање. Поменуће мо само најбитније што се на овој сједници чуло о штампи.

Прво, штампи је замјерено што је узрок неуспјеха референдума у „Словенској плајзи“, „Хотелима Свети Стеван“ и „Паласу“, „пронашли“ у групно-својинским односима и страху од губљења

сопствених позиција, јер је то „штетно утицало“ на расположење радника. А то што су баш такве оцјене неуспјеха референдума суштина је склопа извршио секретара Предсједништва ЦК СК Црне Горе и изјаве секретара Тематске конференције СК „Монтенегротуриста“, које је штампа пренијела и нима објавила „инкриминисане“ на писе, никоме није био повод за критику или полемику с тим друговима. Штампа је, свакако, ближка и „подобнија“ за критику.

Послије писања „Побједе“ да Петровац жели општину или бар да се припоји барској општини јер би му тако било боље, дописник „Вечерњих новости“ с нашег подручја је пошао трагом те вијести и са истањчаним политичким слухом и примјеном професионалном одговорношћу и умијећем проверио и написао у „Новостима“ да се не ради ни о каквом захтјеву за издавање у посебну општину или припајање другој општини, већ да се, прије свега, изражава незадовољство због неријешених комуналних проблема и траји њихово ефикасније решавање. Међутим, једном члану предсједништва ОК СК тај напис у „Новостима“ је био повод да прозове новинара „Новости“ да пише као „Петровац хоће општину

ИСТРАЖИВАЊЕ НАФТЕ НА ЈУЖНОМ ЈАДРАНУ
ТРАГАЈУ И НАШИ

* У НАРЕДНИХ ПЕТ ГОДИНА ЗА НАФТОМ У ПОДМОРЈУ ЈУЖНОГ ЈАДРАНА ТРАГАЋЕ ПОРЕД СТРАНОГ ПАРТНЕРА И НАЈПОЗНАТИЈИ НАФТНИ КОЛЕКТИВИ ИЗ НАШЕ ЗЕМЉЕ

Јадран — 1“ дала је гас, на бушотини „Јужни Јадран — 2“ појавила се и нафта, док је на бушотини „Јужни Јадран — 3“, о којој је и највише било ријечи у јавности, откријена нафта доброг јевалитета, али нажалост не у комерцијалним количинама.

Трећа бушотина била је „укотвљена“ на око 30 километара далеко од залива Боке Которске. Нафта је пронађена на дубини од 340 метара.

У Котору је недавно потписан самоуправни споразум о даљим истраживањима подморја испред обала Црне Горе. По први пут у нашој земљи на једном послу и на истом терену нађиће се највећи нафтни колективи Југославије. Подморје јужног Јадрана заједнички ће истраживати „Инха нафтаплин“ из Загреба, новосадски „Нафтагас“, „Петрол“ из Јубљане и которски „Југопетрол“. У наредних пет година бушиће се на подручју од Будве до Улциња, на простору од 4.300 квадратних километара. Предвиђено је да за ово вријеме буде постављено пет бушотина. Морско дно ће бити бушене на дубини од преко 4.000 метара.

Јужни Јадран поодавно мирише на нафту. Трагање за њом су још 1973. године започели Которани и амерички партнери. Ово по другачије је детаљно истражено и након тога подијељено на такозване истражне блокове. На блоку — 1 ће и даље радити которски „Југопетрол“ и амерички партнери, док ће на блоковима означеним бројевима 2 и 3 бушићи домаћи нафташи.

У протеклих дванаест година у подморју јужног Јадрана биле су постављене три бушотине. Свака од њих, на свој начин, дала је резултате који оклаборују и који спредјељују стручњаке за нова трагања. Најкраће речено до сада је постигнуто сlijedeће: бушотина „Јужни

Стручњаци вјерују да има добрих налазишта, па се зато офанзивно креће на подморје Црне Горе, кажу у којорском „Југопетролу“. И даље ћемо радити са Американцима, али веома много очекујемо од домаћих удружења снага. Оптимисти смо и вјерујемо да ће у наредних пет година на овом подручју бити пронађена нафта и то у комерцијалним количинама.

Послије обимних истражних радова који су спроведени, за нафтом ће се трагати и на копненом дијелу Црне Горе. Резултати који су добијени врло охрабрују па се очекује да ове године буде постављена прва бушотина на копну. Она ће бити лоцирана на Луштици или пак код Улциња. Бушење на копну ће вршити домаћи нафташи.

С. Грегорић

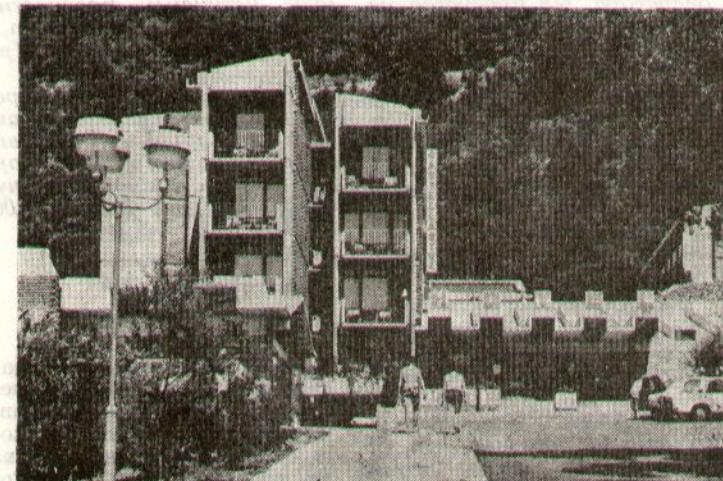
ПЕТРОВАЦ УОЧИ СЕЗОНЕ

РАДНИЧКО ЉЕТОВАЛИШТЕ

ООУР „ПЕТРОВАЦ“ ЗАКУПИО 80 ОДСТО РАСПОЛОЖИ ВИХ ЛЕЖАЈА ДОМАЋЕ РАДИНОСТИ И ВЕЋ ИХ ПРОДАО РАДНИМ КОЛЕКТИВИМА У ЗЕМЉИ КОЈИ БЕ НА ОДМОР СЛАТИ СВОЈЕ РАДНИКЕ

Радници неколико већих радних колектива из наше земље одмор ће овога лета провести у Петровцу. Иако су овде цијене лежаја у домаћој радиности највеће на Црногорском приморју из-

од око 1000 постеља, са којима Петровац располаже у домаћој радиности, „Петровац“ је више од 600 уступио радним организацијама, „1. мај“ из Пирота, „Бас“ из Београда и другим, чији ће рад

носе од 1000 до 2000 динара врло добро су прихватише на домаћем туристичком тржишту. Основна организација удруженог рада „Петровац“, која се, поред осталог бави прихватом и смјештајем гостију у приватне собе, закупила је од приватних власника 80 одсто понуђених кревета.

И поред страшовања да у смјештај, виши је у ресторанима „Петровац“ обезбије су цијене смјештаја превисоко одлучили смо да закупије не кревете у приватним собама и апартманима понуди

мо радним колективима каје — Јаков Срзентић, директор ООУР „Петровац“. Све расположиве капаците лако смо продали, и то за период од 70 дана. Власницима ћемо плаћати према утврђеном цјеновнику уз урачунату провизију од пет до седам одсто, а корисници ће плаћати исту цијену по којој ми плаћамо власницима.

Што се рецепцијске продаје тиче, Срзентић каже да је мали број кревета остао и то у кућама које су удаљене од мора, и истиче да су домаћини добро уредили собе, за што им је ова организација ја почетком године дала аванс од око 10 милиона динара.

Овај пример „Петровца“, који је с власницима соба у поставио кооперантски однос може да послужи другима за примјер. Јер, поред до бијеног аванса приватници посредством ове организације, набављају „репроматеријал“ — постељину, средства за прање и чишћење и друго под повољним условима.

Спремна су и два аутокампа на Буљарици и ресторани „Нерин“, „Сутјеска“, „Брежине“. Смјештајем туриста у обје домаће радиности у Црној Гори још се баве и „Монтернегроекспрес“, „Путник“ и „Феријални савез Војводине.“

Н. Перковић

ИЗ „АВАЛЕ“

БОЉЕ НЕГО ЛАНИ

ООУР „АВАЛА“ са хотелом „Могрен“ и депадансним „Виле“ располаже са укупно 900 кревета. Стално је уписано 240 радника а у шпицу сезоне уписано се још око 160 сезонских. Крајем прошле и почетком ове године примљено је у стални радници односно 50 радника.

Прошле године остварено је 155.000 ноћења, од чега 85 одсто иностраних. Укупан приход износио је 84 милијарде стarih динара. Стопотно пуњење капацитета, мјесечно на нивоу цијелог ООУР-а износило је 200 да-

у односу на прошлу годину за 11.500 више.

Све године сезона је почела мјесец дана раније. Већ 2. марта отворен је „Могрен“ ресторар „Видиковач“, „Могрен-плажа“ и дио „Вила“.

Очекује се да ће ова година бити много берилјетнија од претходне — 1985, која је, рекордна. Већ су капацитети „Авале“ од 1. маја сто посто пуни, а тако ће бити до краја септембра.

Брије-ни колектив „Авале“ — писци преласка на цјелогодишњу сезону, већ је до био значајна друштвена прилика за добру и успјешну организацију великих скупова — југословенског и међународног значаја: Конференције земаља у развоју, Конгреса филмских радника Југославије, Конференције јадранских градова Југославије и Италије, 21. шампионата Југославије у шаху. Сви ови скупови протекли су у сајенjој организацији за чим су управи хотела пристизале захвалнице од организатора и учесника. А отом друштвених признања ту су: Златна плакета Туристичког савеза Црне Горе, захвалница Савеза удруженih филмских радника Југославије, сталне конференције градова Југославије и сл.

Иначе, колектив „Авале“ има замашне акције на плану обогаћивања садржаја тврдистичке понуде. Ту је, прије свега, акција на уређењу ресторана „Хаваји“ на острву Св. Никола у сквиру јединственог рекреационог центра. У плану је изградња спретских терена, проширење пристаништа на острву, изградња велике терасе за издаје културно-забавних програма, отварање школе за дрења, скријања, израда стазе до краја острва и др.

У сквири самог објекта „Авале“ за наступајућу сезону биће уређена плажа између Старог града и „Авале“. Ставиће се у функцију тераца „Авале“, за извођење културно-умjetничких програма а у дижелу старог хотела отвориће се галерија слика. Уз то, обезбиједиће се боља комуникација између „Авале“ и „Могрена“.

У овој години ООУР „Авала“ планира остварење 230 дана потпуног пуњења капацитета хотела, што није неочекано, с обзиром да је већ продато на страном тржишту 200 кревета за сезону 1986/87.

Владимир СТАНИШИЋ

НОВИНЕ ЗА ЉЕТО

— СВАКОГ ЈЕТА НАШУ ПОНУДУ обогаћујемо разним садржајима, прича нам Марија Јеловац из продајног одјељења „Хотели бечићка плажа“. Осим хотелских ресторана за пансионску исхрану, сваки гост има свој сто. У ванпансионском дијелу располажемо са више ресторана типа таверне, неколико националних и рибљих, затим „ала карт“ ресторанима, више посластичарница, десетак грил пунктоа и још петнаестак аперитив барова. Гости стоји на располагању више башта и тераса, барова, где госте забављају познати оркестири са реномираним естрадним звјездама. Као што је био ансамбл „Седморица младих“ и други. Фолклорне вечери су највећи изазов за стране госте. Тада на терасама по правилу немаовољно мјеста за све који би хтели да гледају народне игре наших народа. Нијесмо заборавили ни излете. Свакодневно организујемо шетње преко наше агенције „Монтенегроекспреса“ у правцу Дубровника, Мостара и кроз Црну Гору, према Манастиру Морача, Петнићу... Попсебно су омиљена једнодневна вожња дуж Црногорског приморја и према Дубровнику.

Како сазнајемо, гости могу да се рекреирају и у самом комплексу. Имају организован посебан сервис са реквизитима: сандалине, бицикле на води, даске за једрење, чамце, глисере за скијање, бешумне мале аутомобиле, недавно на бављене у Польској, који су атракција и у телевизијској серији „Династија“. Ту су игралишта за одбојку, кошарку, рукомет, мини голф, више тениских игралишта, па базен за почетнике пливаче, шеталишна стаза друга три километра уз обалу од Бечића до Будве.

О новина, које заслужује пажњу, је каса-блок на свим мјестима где се било шта продаје у Бечићима.

Боро Радановић

на. То је било и пресудно да се донесе одлука за прелазак на цјелогодишњу сезону у зимском периоду. „Авала“ је радила са 50 одсто попуњености капацитета у чиму је учешће иностраних гостију било преко 80 одсто.

— Наши положај, и искрт во из њега, може послужити за појку угоститељима на цијелом Црногорском приморју. Стечен су сви услови за прелазак на цјелогодишњи рад, јер је то будућност развоја Црногорског туризма — каже Буро Радановић, директор „Авале“. Но, да би се радило и зими треба обезбедиједити разноврсне садржаје за анимацију гостију (спорске терене, гостовања фолклорних друштава и других културно-умјетничких ансамбала) — што није немогуће постићи уз мало више анга жковања.

За три мјесеца ове године остварено је 19.500 ноћења од чега 14.516 странаца, што је,

Владимир СТАНИШИЋ

ТРАГОМ НАШИХ НАПИСА

ТРАЖИМО СВОЈЕ ДОЛАРЕ

МИЛИЦА И ВАСО КЕНТЕРА, у кругу својих најближих, прославили су недавно 55 година заједничког живота у браку. Овом приликом било је весело и најздрављавао се шампањсом „Гран Спумант“, произведеним у Калифорнији, чак 1942. године, а купљеним на Аљасци 1943. године.

Васо Кентера, кренуо је прво океана у далеку Америку, као и многи Пантигини „трубуком за крухом“. Тамо је био и његов отац Филип, да би зарадио коју пару за старе dane. Васо је провео 73 године у Сједињеним америчким државама.

У више назрата између два сајетска рата долазио сам у родни крај. Тежак је пут до успјеха у тубини. Заравио сам и по два долара на дан. Али упорним радом и штедњом, Милица и ја smo доста уштедјели за stare da ne. Нијесмо имали порада и жеља за враћањем у домовину нити била је све јача, каже Васо, који је напушио 90 година живота.

Сада када су Милица и Васо зашли у дубоке године хтејeli bi da буду мирни и спо који. Међутим, тако није.. О Милици и Васу Кентери „Приморске новине“ су писале 1984. године под насловом „Стан и долари“. У том тексту извијеште су вишигодишње незадовољство око куповине стана Кентера.

Са СИЗ-ом становља, почетком 1978. године, Кентера су склонили уговор о куповини стана од 70 квадратних метара за 26.250 америчких долара. И, када су очекивали да у једној од стамбених зграда које су се тада у Будви градиле за тржиште до бију стан у СИЗ-у за становље за Кентера нијесу имали разумевања и Милица и Васо се нијесу уселили.

И умјесто да им СИЗ од маја ватри новац, понудио им је да купе други стан од 90 квадратних метара, или за 85.000 долара! Милица и Васо нијесу били вољни да

толико дају за стан, јер им је био превелик. Када није пошло како треба тужили су Будванску основну банку Ко торском суду.

Суд је пресудио у корист Кентера. Будванска банка према тој пресуди морала је да им врати цјелокупни износ од 26.250 долара са каматом од 10 одсто, почев од 18. октобра 1978. године или прети виједност у динарима од 1.923.151. А, Банка је још дужна да плати парнични поступак.

У Будванској основној банци, Петар Стругар нам је рекао да је Врховни суд Црне Горе пресудио је, као и општински, у корист Кентера. Али, са могућношћу, да се Кентерима алтернативно могу вратити долари или динари.

Суђење се у међувремену наставило. Врховни суд СР Црне Горе, пресудио је, као и општински, у корист Кентера. Али, са могућношћу, да се Кентерима вратију долари или динари. Уложили смо приговор. Јер, у вријеме када смо хтјeli да купимо стан, вриједност ст долара по курсу је износила десетоструко мање, него данас. Овакав курс долара је свакако ванредна појава у Југославији, због тога од СИЗ за становља или неког који је користио наше доларе, тражимо да нам врати уз уobičajenu kamatu od 7,5 od sto na dan isplati, a to je iznos od oko 50.000 dolara, rekli su nam Miliča i Vasco Kentera.

Врховни суд СР Црне Горе, ослободио је Будванску основну банку, а наложио је СИЗ за становља да Кентерима исплати износ од 26.250 америчких долара, или 1.912.3151 динара уз камату од 7,5 одсто.

С. Паповић

ПРОПАГАНДА

ПРЕДСТАВЉАЊЕ НОВИХ ОБЈЕКАТА

Информативно-пропагандни концепт „Монтенегро-рутс“ мора се у потпуности ослонити на најјачи „адут“, а то је — оаза готово нетакнуте и необично разноврсне природе: плаже, културна баштина и конкурентност цијена. Ове компативне предности морали би биле искористити. Али, пошто средства Фонда за пропаганду нијесу доволна, то да оптималну ширину у пропаганди и нема могућност, тако да ће се тежише пропагандним активностима уз мјерити на подршку презентације програма пословних партнера, организације студијских путовања иностранских туристичких новинара и продајног особља, оглашавање и сличне акције, које ће са најмање уложених средстава дају највеће пратеће ефekte.

И ове године највећи број кревета изнајмљен је западном тржишту, па ће највећи број пропагандних акција бити усмерен према њему. Акције на овом тржишту биће свакако усклађене са акцијама пословних партнера, турбојој презентацији наше по

оператора, јер присуство на ше понуде у њиховим каталогима за путовање дјелује инфомативно и пропагандно и на индиректан начин максимално доприноси афирмацији наше туристичке репрезентације.

Посебан акционат биће став фен на афирмацију и презентацију новосаграђених објеката, које је потребно што прије „увести“ на појединачна туристичка тржишта.

Треба напоменути да ће се све информативно-пропагандне акције у иностранству одвијати у тијесној сарадњи у тијесној вези и уз пуну подршку Туристичког савеза и његових представништава, која су у тим земаљима и чија ће нам драгоценјена помоћ и уистину добро доћи за постизање што већих ефеката најмање уложених средстава уз што мање трошкове.

Због недостатка девизних средстава „Монтенегро-рутс“ биће укључено само код најважнијих и највећих организатора путовања, као што су: ТУИ, НУР, ЈУГО-ТУРС, КАУФХОФ, ХЕТЦЕЛ, ОБЕНА... Присуство наших представника доприноси би

нуде, истичању предности, неутрализацији недостатака, разбијању предрасуде о Првој Гори...

Према плану „Монтенегро-рутса“, за реализацију акција, које организују његови пословни партнери, на информативно-пропагандном плану требало би око 200.000.000,00 динара.

САВЈЕТОВАЊЕ О ЗАВАРИВАЊУ

ОД 12. ДО 18. МАЈА у нашем граду је одржано шестодневно међународно савјетовање о заваривању, које су организовала друштва за заваривање СР Црне Горе и СР Србије.

Савјетовању је присуствовало преко 600 стручњака и научника из наше земље, Польске, СР Њемачке, Швајцарске, Бугарске, Холандије, СССР-а и Кине.

У оквиру савјетовања у хаджарима Јадранског сајма била је отворена изложба опреме и материјала који се употребљавају у савременом технолошком поступку заваривања.

МИРЧАНИ И ЧАВОРИ НИЈЕСУ УЧЕСТВОВАЛИ У БОРБИ НА ПАШТРОВНИЦИ НА СТРАНИ ОКУПATORA

ПОВОДОМ НАПИСА „уз годишњицу битке на Паштровници“ — објављеном у вашем листу бр. 292 — јед 15. марта 1986. године аутора Иванице Лалић нестачан је податак „...Око триста четника из Мираца и Чавора...“ Раније је јавности саопштавано „150 четника“, а некада „петоколонаша...“, и сада „триста четника...“ Ја сам још 1981. године саопштио своја истраживања на научном склупу у Херцег-Новом које је објављено 1983. године у књизи „Раднички покрет — народноослободилачки рат и револуција у Боки Которској“.

Већ је крајње вријеме да се разјасни учешће 150 Мирчана и Чавора у борби на Паштровници 25. марта 1942. године.

Ја сам се добрсвољно прихватио послла и одговорности у жељи да подстакнем и друге да о томе кажу своје мишљење. Из материјала се види зашто је ово дочекало 1981. годину да се разјашњи више. Но, по мом мишљењу, боље икада него никада. Ја ли чио немам никакве везе са Паштровницом — нити са је дне нити са друге стране фронта. Ја имам само добру вољу да се разјасни једна мучна прича о наводном учешћу 150 Мирчана и Чавора на страни окупатора у борби на Паштровници, јер сам лично убијењен, на осну више шта сам чуо, да то није истина. Ја немам никаквих доказа, а немам и никакви разлог — по сриједи је само оно што су ми људи рекли и њихов захтјев да нешто учиним да се њихово мишљење чује и уважи. То — нешто да учиним — јесте своје чиним. Коментарим оно што су ми испричали људи са једне и друге стране Францита. Све та обраћено шаљем њима и другима, који имају било какав интерес да овој, до сада врло мучној причи, одуземим право грађанства, да се даље не плањавља.

Већ од 1950. године, када је спрени детаљ објављен у Зборнику докумената и података о народноослободилачком рату југословенских народова, том III, књ. 3, документи бр. 3, и од 1964. године, када су појединачни почели да се њиме служе, разговарао сам са много људи (а од неких узимао и писмене изјаве). Кад данас сабирам са ким сам све разговарао, то изгледа овако:

1) са људима чије изјаве прилажем Архиву Историјског института,

2) са свим Чаворима из Чавора и Коложуња.

(Ради се о изјавама Маша Н. Чавора, Јевана М. Чавора, Стева М. Чавора, Вида В. Чавора, Марка С. Кустудића и Блажка М. Радоњића).

3) са већином Пођана из Пода,

4) са већином Кустудија, који су се марта 1942. године затекли у домовима Чавора у Чаворима и у Коложуњу,

5) са великим бројем Мирчана,

6) а са бораца — партизана на Паштровнице:

— с Антом Шуранином, командиром Котарско-приморске чете на Паштровници 25. марта 1942. године,

— с Матом Петровићем, једним од истакнутих бораца НОР-а и учесника битке на Паштровници,

— с др Душаном Живковићем, борцем и рањеником са Паштровнице,

— с Пеком Јелићевићем, пуковником ЈНА, учесником битке на Паштровници,

— с Стевом Ђаконовићем, пуковником ЈНА (тада је још био активни старијашина у ЈНА) — причао ми је своје и сјећања других учесника са Паштровнице — својих другова и рођака.

устанку на Ловћену 1941. године са својим саборцима Чаворима.

Уочи битке у ноћи 24/25. марта глас је стигао из села Мираца, упућен мјештанима села Чавора, Пода, Коложуња и партизанима: „...наилази велика италијанска војска. Иде на ваша села и на партизане. Сналазите се како знаете. Колико смо обавијештени, ако све буде мирно војска неће дирати никога“. Руководиоци партизанских јединица договорали су се са мјештанима Чавора и Коложуња у њиховим дома вима шта треба сјутра да се ради када наилази италијанска војска. Речено је да мјештани остану код својих кућа, сачекају војску и кажу да о партизанима не знају ништа (наведене изјаве ово детаљно објашњавају). Др. Живковић наводи различита мишљења партизана у вези са одлуком да ли да се битка прихвати или да се јединице псују без борбе према Ловћену и наставе повлачење према задатку добијеном од више команде. Према томе, др Живковић у опису и анализи битке не помиње „150 Мирчана и Чавора“.

Иначе, да су се дохватили у братоубилачкој борби 25. марта 1942. године 150 Мирчана и Чавора на Паштровници против 20-30 бораца Котарско-приморске чете и 50-60 бораца Поборско-майнске чете — то би морала бити борба за коју би се надалеко чуло. Италијани би ту могли бити само посматрачи, или у најбољу руку помагачи, као што су били у многим борбама народноослободилачког рата.

Књига др Живковића је 1964. године врло добро примила је у Црној Гори, а посебно у Боки Которској и Паштровницима, што је и разумљиво, јер је много догађаје и детаље из НОР-а освијетлила и дала им право значење и величину, и подстакла многе њене учеснике и саучеснике да јавности саопште своје виђење те битке и догађаје око ње. Од тада разни аутори чланака у штампи или у јавним говорним емисијама преко радија и телевизије (који су погрешно схватали цитате др Живковића), или у пригодним говорима на прославама — послуже се наведеним податком „150 Мирчана и Чавора“ као поштапалицом или референсом, у жељи да што боље увеличуја значај и тежину битке на Паштровници. Међутим, још нико није изговорио ни једну нову ријеч или реченицу којом би се поближе објаснило шта је значило то учешће 150 Мирчана и Чавора у тој борби и у том времену. И данас, послије четрдесет година од дана те битке у којој се тајко ређи већ све зна, и даље остају АНОНИМНИ 150 Мирчана и Чавора. Чавори без имена, а Мирчани без презимена. Да је то био истинит детаљ остало би много жалосних успомена и крвавих трагова, који се не би лако могли заборавити нити демантовати. Хвала Богу што није било онако како каже податак у документу бр. 3 — да је било. Из самог документа бр. 3 види се да је тај податак настao на основу изјештаја са терена (како сам аутор документа М. Челебић каже), да ли писмених или усмених није познато, па се не зна ни прави аутор — ко је то саопштио Штабу Ловћенског партизанског народноослободилачког одреда. Др Живковић у својој исвјети књизи „Прва Бокељска НОУ бригада“, издаденој Котор 1984, одбације највећи податак и каже: ...Са нападом Италијана преко Мираца и Чавора постојало је ујверење, а то се наводи и у једном изјештају Ловћенског НО партизанског одреда, и цитирано је у књизи „Бока и Паштровићи у НОБ“, на страни 185. — да је у нападу на партизане, заједно са Италијанима учествовало „150 петоколонаша из Мираца и Чавора“. Пошто овај податак није ничим доказан, него је произвољно наведен сматрам да је овим била нанешена велика увреда Мирчанима и Чаворидама...

— „Хронологија ослободилачке борбе народа Југославије 1941-1945“, издање Војно-историјског института Београд 1964, не биљжи тај додавај.

— Батриј Јовановић, један од првих историчара НОР-а, у својој књизи „Црна Гора у НОР-у“ не спомиње тај детаљ.

— Др Ђуро Вујовић, аутор опширног дјела „Ловћенски народноослободилачка партизанска одред и његово појадрење у НОР-у 1941-1945“ („Обод“ Цетиње 1976) обраћајује битку на Паштровници, али не спомиње учешће Мирчана и Чавора.

— Др Радоје Пајовић у књизи „Контрареволуција у Црној Гори 1941-1945“ („Обод“ Цетиње 1977) не помиње Мирчане и Чаворе као петоколнаше или националисте у борби на Паштровници.

— Пуковник ЈНА Пеко Јелићевић, један од живих учесника битке на Паштровници 25. марта 1942. године, у фелтону „Побједе“ од децембра 1981. године обраћајује битку на Паштровници, али не спомиње учешће Мирчана и Чавора.

Има још аутора разних материјала историјске природе који су говорили о борби на Паштровници, али не спомињу учешће Мирчана и Чавора.

Навели смо само неколико познатих и добро обавијештених људи који се професионално баве историјом. Да кле, очигледно је да су наведени другови провjerавали податак „150 Мирчана и Чавора“ и дошли до ујеђења да је он произвољан и неистинит. А ми с правом кажемо да је он у ствари заблуда и обмана, а за Мирчане и Чаворе више него тешка увреда.

Ток критичног дана 25. марта 1942. године није било 150 Мирчана и Чавора да су се сабрали сви живи жители — мушки и женски. Требало би чекати још много времена, да се роде нове генерације Мирчана и Чавора, док попуне број 150 одраслих мушкица, способних и вольних за борбу против својих комшија и сaboraca. Надамо се да се то неће никада догодити, јер се никада није додогодило у нашој прошlosti.

Што се дубље улази у анализу поменутог податка, долази до апсурдности која није ништа друго до чиста увреда, не само према наведеним „учесницима“ него и према свим њиховим потомцима. И они који се се у будућности рађати — сносиће увреду за „кривицу“ коју њихови преци нијесу починили.

Свему до сада реченом треба додати још сљедеће:

1. Тог 25. марта 1942. године нико од Мирчана који

су живјели у селу Мирац (а живјело их је 99%) није изашао из свог села, нити је имао икаквог физичког контакта са битком на Паштровници.

2. За сигурност својих војника, позадинских јединица и установа које су биле размештене у селима Пода, Коложуњ и Чавори, окупатор је изразио разумљивих разлога, наиласком у наведена села, покупио све одрасле мушкице из њихових кућа, а то су били — 3 Чавора из Коложуња, 8 Радоњића из Пода, 6 Кустудија који су тада живјели у Коложуњу, 5 Пенда и један Кашић из Коложуња — свега 27 људи. Прву групу из села Пода окупатор је под оружјем пратњом сакупио у обор Ника Радова. Послије извесног времена њих је пре бацио у село Коложуњ, у кућу Крста Стевова. Тада су били на окупу мушкице из села Коложуња. Скорије пред крај битке читаву групу окупатор је повео на Миличи не Доце, сасвим близу попришта битке, у намјери да их води даље, све док његова војска изађе из њему непријатељске територије, држених стално на окупу, под оружјем пратњом као таоце, да га партизани не би напали с леђа (из њихових села), а и из предострожности — ако партизани буду јачи да им се њихови комшије не пријуже. Управо, као таоце којима се може на разне начине манипулисати.

Захваљујући присебности читаве групе и разборитости појединача, упорним објашњавањем, да кажемо и молбом, да их не воде даље на територију друге општине — будванске или котарске, тј. ван граница старе Црне Горе, успјели су да их окупатор сслободи и дозволи им повратак кућама. За такву одлуку скupatora одлучујућу улогу имало је стање на бојишту. Тако када је битка завршена и престао сваки отпор, не пријатељска војска је настала вила напредовање преко села: Горњи и Доњи Побори, Шумарев Дуб и Мајила ка Будви и Котору. Уз пут су убијали рањене партизане, попалили њихове домове, похапсили и са собом повели њихове породице.

Остављајући са собом пустиони отњем и крвљу, са циљем да казне учеснике и да застраше све оне који су то гледали или чули, што се тог крвавог дана 25. марта, одиграло на Паштровници и у поборским и мајинским селима.

3. Као и послије сваке битке, за неуспјех се нађе више криваца, а послије успјешине битке увијек је мање за службних него што их је стварно било. Вјероватно да је тако и настao податак „150 Мирчана и Чавора“, организованих или неорганизованих, са оружјем или без оружија. Суштина тог податка је свакако бројност — 4.000 италијанских војника и 150 Мирчана и Чавора. Истина за војлу, борци на Паштровници нијесу тада могли ни пребројати колико их је не пријатеља нападало, али је више него очигледно да је податак од „150 Мирчана и Чавора“ нетачан и неодржив. По свему испада да такав податак није могао дати неко ко је ваљано познавао Мирчане и Чаворе. Међутим, то је забиљежено и „укњижено“ у документу бр. 3. Како ослободити невине људе те „укњижене“ напасти — пита

(Наставак на 6. страни)

У ПОСЈЕТИ МИЛИЦИ И СВЕТОЗАРУ ВУКМАНОВИЋУ, НАКОН ВИЈЕСТИ О ВЕЛИКОМ ПОКЛОНУ БУДВИ

И КУЋА ЗА УМЈЕТНОСТ

ВИЈЕСТ О НОВОЈ задужбини Милице Сарин-Вукмановић и њеног супруга Темпа, примљена је у Црној Гори с великим поштовањем. У нашој општини, посебно. За развој ликовне умјетности Вукмановићи су овог пута поклонили друштву Темпову родну кућу у селу Утрг у Црногорији која је адаптирана и шест милиона динара за куповину умјетничких слика. Новчана вриједност цјелокупног поклона прелази милијарду стarih динара.

Пошли смо трагом вијести у Режевиће, у посјету Милици и Темпу.

Кућу у Утргу, црногорском селу до којег води асфалтни пут од магистрале која повезује море и Титоград, градио је Темпов дједа половином прошлог вијека, а касније доградио његов отац. Послије земљотреса 1979. године СУБНОР барске општине је извршио грађевинску санацију овог објекта који је страдао у потресу.

— Ја и Милица смо још раније ријешили да кућу поклонимо, али је прије тога требало уредити, прича Темпо. — Утрошили смо око два милиони динара свог новца за унутрашње радове и опрему. Радили смо је намјенски: у њој је велики атеље површине око 70 квадратних метара и мањи стан у којем ће боравити сликари. У погрому су двије веће простирије које се такође могу користити за вајање и сличне потребе.

Како ће сликари стизати у Утрг?

— Ми смо кућу поклонили Културном центру у Будви у оквиру којег дјелује Модерна галерија, наставља

од њега ће се куповати плат на наших и страних сликара.

— Једини услов је да то буду дјела познатих стваралаца, признатих код нас и у свијету као што су, рецимо, Милдраг-Дадо Ђурић, Љуба Поповић, Милос Шобајић, Петар Омчикус, Мића Поповић... Наравно могу се куповати и слике других, млађих сликара који су изразито талентовани.

* ЛЕГАТ БРОЈ ДВА

Милица и Темпо се појдавају интересују за сликарство. Већ у првим послијератним годинама почели су да купују слике, прво наших, а потом и свјетских мајстора. У њиховом дому прво су стигла платна „Рибе“ Мила Милуновића и „Европа на сну“ Лазе Возаревића.

— Јубав према сликарству пробудила је у мени Милица, искрен је Темпо. — Касније се она продубљивала — ја сам се стално интересовао за ту врсту умјетности допуњујући своја знања и оштрећи укус.

Милица и Темпо у свом дому у Режевићима

Темпо. — Тај Центар врши размјену сликара — на Црногорској приморју долазе ствараoci из разних крајева свијета. У кући у Утргу они могу боравити јер је стан опремљен свим потребним уређајима и ту стварати. Купили смо чак и штафелаје.

Новац којег је Темпо добио од хонсулара за своја дјела уплаћен је Модерној галерији у Будви. Он ће, највероватније бити орочен и

када се накупило много слика Вукмановићи су сматрали да осим њих и њихових пријатеља треба још не ко да их види. Тако је настао легат Милице Сарин-Вукмановић од 220 радова који данас красе изложбени простор Националне галерије на Цетињу. Међу поклоњеним сликама су и оне које су радили најчувенији свјетски мајстори као што је

рецимо Пикасо, или бард наше сликарства Петар Јубарда.

— Уморили смо се, истински је то, али још нијесмо ставили тачку, кажу угласи Милица и Темпо. — Поншто више не можемо да трчимо као у младости за сликама и сликарима, одлучили смо да дамо кућу и новац па да то чине други који ће имати више снаге или који ће за то имати и укуса и знања. Од љовца којег смо издвојили и којег ћемо и даље издвајати формираће се други мој легат. Темпов и мој, наравно.

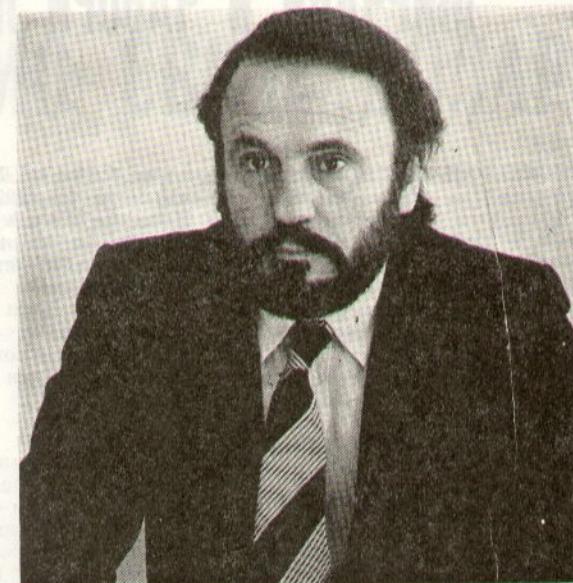
С. Грговић

ИЗЛОЖБЕ СЛИКАРСТВО МИХАИЛА ЈОВАНОВИЋА

СЛИКЕ МИХАИЛА ЈОВИЋЕВИЋА, које се ових дана налазе у изложбеном простору Модерне галерије у Будви, доносе увид у развојни ток ликовног стварања овог умјетника у току посљедњих десет година. При покушају анализе генезе израза овог сликарства, намећу се занимљива открића како на плану естетске форме, тако и код тематско-значајних преображаја. Пратећи промјенљивост токова савременог ликовног израза, Јовићевић од почетка у себи формирајао став да проблеме слике треба решавати са аспекта личног доживљавања битка, човјека, свјета, живота и смрти, истовремено остварујући универзалне умјетничке вриједности.

Физички свијет Јовићевића слика егзистира композиционо одређен средишњом масом сачињеном од мноштва ситних детаља, уобличених спонтаним, слободним изливом разнобојних намаза нанесених кратким, експресивним потезима. Тематски, углавном, иницијирани митолошким садржајима, ови симболично-асоцијативни детаљи изражени бјегатом, тонским прочишћеном хроматском скалом, битно одређују простор слике уз наслутиву енергетску тежњу да се у ње му покрећу, расплињавају и нестају. Најчешће мрачно интонирани, снајски психички садржаји овог умјетника у већини слика условљавају мистичне приказе кошмарних сновијења, оптерећених масом ликова и облика загонетне архетипске симболике. Тако ово сликарство, од својих почетака ненаметљivo и тајновито, буди у човјеку далека, заборављена осјећања, дубоко људска и, истовремено, дубоко трагична. „Нечујан вапај за смислом“, како ће би рекао В. Франкл, из вије из њега визуелно изложен пераскидивим узајамним пројекцијама ликовних и идејних садржаја, чиме је Михаило Јовићевић успио да се суптилан, себи својствен начин, уплови у универзалне вриједности и искаже велико духовно богатство своје умјетничке личности.

Луција ЈЕЛУШИЋ

КЊИЖЕВНО ВЕЧЕ БОШКА БОГЕТИЋА

У БУДВИ, је 16. маја, у организацији Културног центра, представљена књига поезије Бошка Богетића „Садашње дрво“ и његова Антологија новије југословенске родољубиве поезије.

О стваралаштву Бошка Богетића говорили су Вук Крњевић, и Милана Павловић. Одломке из његове најновије збирке пјесама и Антологије читали су аутор и чланови Књижевне омладине Будве.

ПИСМА ЧИТАЛАЦА

СИТНИЦЕ КОЈЕ РУЖЕ ГРАД

У НАШЕМ ГРАДУ, умјесто од 7 до 11 часова.

На потезу од „Путника“ до „Словенске плаже“ нема ниједне корпе за отпадке па се смјеће баца на улице.

Јесте да смо туристичко место и да претендујемо на високи туризам, али ако не будемо водили рачуна и о овим „ситницама“ од тога — ништа.

То је о спољњем изгледу града. А ако завиримо унутра, посебно у продавница-ма нећемо стећи ништа бољи утисак: у трговинама пре кривено прашином испод шањкова и разноразних пакета са намирницама, по патосу шетају бубе-шавабе!

Па, не престоји нам ништа друго него да се запитајмо где је санитарна инспекција и шта ради? Никша Фабрик

јутим, ко да то учини? Мирац, Чавори и Коложуј од 1945. припадају општини Котор, село Подра припада општини Цетиње, а села Побора и Мајмина општини Будва.

5. Багателишући вриједност податка „150 Мирчана и Чавора“ нијесмо до сада ништа предузимали да се то разјасни или демантује. Чекајући да ће се то само од себе уgasiti, пошто је сушта неистина, свједоци смо једне жалосне истине — да се то посљедњих година редовно понавља у календару — „Догодило се на данашњи дан“ — па смо, огорченi на ту чињеницу, постали свјесни да ће једна неистина, која се преко средстава јавног информисања саопштава као истина, ако јој се нико не супротставља — са ма од себе, временом, постati „истина“.

Лука ЧАВОР

15 АПРИЛ — НЕ ПОНОВИЛО СЕ

ПРЕПОЗНАО ЈЕ ГЛАС ТИЦЕ. Требало би да бежи. Не може. Не може никако. Јаук земље, као испаљен из ракетног оружја, пробија се кроз све поре и улази негде дубоко у организам. Скоро у истом тренутку долази до непојмљивих вибрација. И да није ствари око њега: амбалаже, гађи, пакета, он никада не би сазнао какве све опасности прете од удржавања звука и померања! Помера ли се то звук или се померање звучно ображава? Све једно, све једно... Само нека све то престане. Организам одвијао од сувише јаких потреса, од чудеса и страховања, не пристаје на тако велики напор...

Срећа, све око њега почимање да пада. Мора физички да се брани од ствари које лебде, лете; од ствари које око њега падају као да су мехурчићи, порцелан, папир. Мора да испружи руке, да склони главу. Звук је и даље интензиван, јак. Померање можда јаче. Али њему је боље у ставу одбране. Он сад на неки начин учествује у том померању, говори, брани се, виче, пада... И тако захуктао, не осећајући време, простор, не осећајући скоро ништа друго сем потребе да се одбрани од зла, спознаје да се као луд врти у круг по магацину, да маше рукама... Земљотрес је пре стао, а он се брани од одјејка, од претходног страха... Изгледа смешно, али се брани. И почиње да се смеје. Нека животна радост избија из њега у тај мах. Топлина, као да крв јаче заструји, кад вас неко голица. Детињство, али лепо расположење после изненадног налета ка тастрофи! Само што не запева. Покушава да хода?! Може! Излази напоље. Баш му то добро полази за руком, ипак још увек има нешто у атмосфери од превирања, од померања. Није звук, то је ехо померања. Физички ехо, Али, ехо као сећање, а то када није ништа. Кад може да хода, онда заиста није ништа. Није никакво зло. Ходи! Не пева, али весео је и само што не запева. Међутим, ти гласови споља... То је неко у грчу, то је људски глас, преломљен, препланашен...

— Морам, морам, морам... Пустите ме! Морам кући, да видим маму... Пустите ме!

Напољу је магационер. Седи. Баш тако: седи на голој земљи. Пао је? У хистеријском нападу, урличе, плаче, запомаже, узалуд му Тица помаже да устане. Он не да да приђе. Маше рукама и само понавља: „Морам, морам...”

Нешто се у њему прелама. Потреба да пружи руку уне срећеноме, надвладава све страхоте, сва уступна расположења. Том дечаку није до број? Знам, требало би да приђем. Прилази...

— Жељо, хтео си нешто?

— Морам, морам... Мама је на седмом спрату...!

Младић је у страшном грчу. Он види испружене руке дечака. Јако степенуте песнице. Али без снаге. Сва снага источена у страху за мамом... Очи младића широко отворене, засузиле, запомажу. Хистерија? Треба је нагло пресећи — док се не развије. Док се не претвори у нешто друго. Треба баш то учинити. Прилази близје, страхујући за лице које му се тако молећиво подмеће под руку, снажно измахне и младићу прилепи шамар! Тишина. Нагло се све утишало. Чак и одјеци Жељковог гла са замукли. Тица, Марко, он, неколико људи са стране гледају Жељка како устаје. Потпуно миран, стаје на ноге...

— Јесмо ли остали живи?

— Пожури код маме, заустави нека кола, — уместо одговора каже му. Пожури! Ми ћемо око магацина... Сад више ништа није иреал

— Коју, морам. Заиста морам. Мама је остала на сед мсм спрату. Идем, опростите људи! Доћи ћу ја! Идем... Збогом!

Махну му. Жељко истрчи на пут, и само што стаде ногом на асфалт, возач полуторетног камиона прикочи. Види он Жељка како улази у камион. Добро је, масли, добро је да од својимa...

ЗЕМЉИН ПОМАМНИ ПЛЕС

Пише: РАДОМИР ЈОВИЋ

но. Све је исувише стварно. Земљотрес: чињеница! Нема места за манту. Нема потребе за посебним доживљајем. Сам по себи, тај страшни до гајај максимално исцрпује човека. Осећа: колена му слана. Огегнут, али јак бол у целом телу. Као да је пуцао у њега, тако се осећа.

На сваком месту по једна рала. Ране дубоке, унутрашње. И тек тада постаје свестан онога што се догађа око. Село на ногама! Јауци са свих страна, псовке, љуби пред кућама. Многи колима излазе на чистину пред складиштем...

— Ухвати вас унутра! — каже Тица. Повређени сте?

— Нисам! — одговара и гледа руке, ноге; гледа оно што може да види од себе. Нисам! И заиста није. Осећа тегобу ударца. Много што шта га је ударало: по рукама, ногама, глави. И по глави. Али ништа пресудно. Са мојим ударима. Много ударца на разним местима. Свуд по телу. Боли га тело, али не срећено место. Боли га све по мало. То нервира, али није спасно. Ствара нервозу. Потребу да се почеше. Чеше се по глави.

— Нећемо улазити неколико дана у магацин. Опасно је. Ја сам имао срећу!

— Не би се рекло. Ушли сте баш кад је задрмalo! — одмахује главом Тица. На његовом лицу белеге страха. Збуњености. Помешано: чује ње, неверица, страх, нека храброст у очима.

— Зашто ти не идеши кући? — пита га.

— Мислио сам, требаће не што око посла...

— Зар сад? Иди помажи својима. Ја ћу остати код магацина. Нека камиси буде удаљен од зграде. Иди...

— Па добро... Ако затреба...

— Зваћу!

Тица сада заснива. За тренутак остаје сам пред складиштем. Јуди се окупили, разговарају, Жеље тихо запомажу. Деца се играју. Мања плачу...

Не, потрес још није прошао. Осећа га у себи. Дрхти, као оно на путу: дрхти нешто у њему, помера се у угроби, звони, чује се паклена дрећа, тишина... Требало би да нешто физички учини. Мало пре је био браздел. Одмах улеће у магацин. И сад се осећа страшну жељу да се врати на оно исто место уред магацина. Да искуша природу, да види: може ли да се понови. Па почи ће. Што да?

Улази у магацин, спреман сваког тренутка да се скрење и врати назад. Да побегне. Страх га је, али га нечка необична сила радознала сти вуче унутра. Корак по корак... Ту је. Нема јаука. Нема дрхтања... Чека. Машинално отвара пакет са сочивима. Пије полако. Ето, тај потрес од мало пре је био случајан. Случајно се догодило у тренутку кад је он ту стајао — ништа није било уперено против њега. Својима, од почетка потреса, па

проблема. Рећи ће: „Ја сам дете среће“! Покушаје да се нашали. С тим мислима седе у кола, пали, креће, улази у колону. Колона полако одмиче према Будви. Кажу: код „Жуте греде“, пало на десетине кубика земље. Одради. Не може да се прође. А колона стално иде. Значи, може се некако. А не може! Јуђи су чудо! Јаука је гистрала потпуно закрчена. Још увек се у Laftavi. Из супротног правца, кола за колима. Отвара прозор: хладно је. Он ипак отвара прозор. Кад први пут застане, питаће неког преко пута, у колима која долазе из другог правца, питаће: како је тамо, како је на путу? Може ли да се прође? Колона дуго не застаје, стално је у покрету, али јадан ти је тај покрет. Као да миље. Санти метар по сантиметар. Сад може лепо да разгледа село. Куће поред пута стоје. Ама баш све стоје. Ни једна није пала... Овде ништа није пала...

— Може ли се код Жуте греде — пита коначно једног постаријег возача који је као и он отворио прозор. Чо век нешто каже, али, га он не чује. Мора да је опсовоа? Што да не опсује. Сад би ваљао да се човек добро испуси... Да посматра све све це, земљу, мајку природу! Да се искали на небо, да каже што више ружних речи, да му олакша.

Наилазе друга кола. За војником жена. Млада жена. Дуго се плавиша. Боже, од кад још није видео дугокосу плавишу. На овом делу Обале једноставно нема плавих жена. Ово је крај црнокосих. Необична је та жена за војником. Покушава да јој се осмехну. Жена се такође смешика. Тако необичан догађај. Пријатељски осмех једне плавиши. Гледају негде у вис. Плаше се кишне. Чета се све не плаши? Велика изложба профила, анфаса, преплашених очију. Портрети за сећање. Природу на улогу несреће — не

(Крај трећег дела)

ИЗ СУСЈЕДНИХ КОМУНА

ТУНЕЛ — ЗАШТИТА ОД ВОДЕ

БУШЕЊЕ ТУНЕЛА кроз брда која окружују цешићско поље и изградња система који ће атмосферске воде одводи у басен Скадарског језера је једини начин на који се град под ловћеном може заштитити од нових поплава.

Ово је закључено на крају дводневног сајетованања које је одржано у Цетињу на тему „Поплаве и одбрана“ у чијем раду је учествовало 60 стручњака из цијеле земље.

На овом склупу је анализиран узорак фебруарских поплава, незапамћених у овом крају, које се, кажу, јављају у том обиму једном у 150 година. Стручњаци су рекли да је скуп више природних фактора условно вишеснене поплаве које су Цетињу нанијеле огромне материјалне штете.

ДОБАР ПОЧЕТАК У БИЈЕЛОЈ

Ако је судити по оној народној да се по јутру дан позије, онда ће ова пословна година у Бродоградишишту „Вељко Влаховић“ у Бијелој надмашити рекорд, у прошлогодишњу. У праћије три месеца ове године на доковима у Бијелој ремонтиран је 15 бродова — део сећања да је овај колектив уједињен у парендан период тако да овај колектив неће бити нарочито погоден рестриктивном политиком коју воде домаћи бродари. Ове године се очекује освртавање укупног прихода у износу од преко пет милијарди динара — односно 20 процената већи него у претходним годинама.

ЦИЈЕНЕ ЗА ДОМАЋЕ ГОСТЕ

У Херцег-Новом су одредили цијене за овогодишњу сезону. У такозваној првој зони за кревет не се плаћати од 1000 до 1400 динара, док је у другој зони јефтиње за 200 динара, по кревету, зависно од кате горије собе.

С. Г.

УЗ 50-ГОДИШЊИЦУ КЊИЖЕВНОГ РАДА ЧЕДА ВУКОВИЋА

ВИЈЕК ЂЕ СЕ НАШИ ПО ЈЕЗИКУ ПРЕПОЗНАВАТИ

О ВИХ ДАНА ЧЕДО ВУКОВИЋ, већ десетак година наш суграђанин, слави несвакидашњи јубилеј — педесетогодишњицу књижевног рада. Од прве приповјетке, објављене 1936. године, из „књижевне радионице“ овог изузетно плодног ствараоца изашла је једна поема, дванаест романа („Синови синаова“ у пет томова), више драма, при повиједака, путописа, есеја, предговора приређеним и другим издањима. Пуних двадесет година уређивао је чланови „Стварање“ и за вријеме боравка на Цетињу и, ка смије, у Титограду, користећи струју гравије, документе, рукописе, листове и часописе, који су излазили на Цетињу и у другим културним центрима, дао нашој књижевности и језику неупоредиво више него многи доктори наука и књижевности. Отимајући вријеме од свог сна и одмора, он је пруочавао и први износио на видјело црногорско културно наслеђе, („Фреске на камену“, „Надврменски гласови“, „Прозор у свијет“ итд.) и тако обогатио нашу књижевност дјелима која су објеручке прихvatана од читалаче публике и књижевне критике. Његови романи („Рустем“, „Свемоћно око“, „Летилица професора Бистро ума“, „Хало небо“, „Тим лавље срце“, „Висине“. „Без редника“, „Развоје“, „Мртво дубоко“, „Поруке“, „Судилиште“) доживјели су по више издања на нашем језику, а неки су превођени на италијански, чешки, руски, француски, немачки, енглески, шпански, бугарски, мађарски, румунски, турски, албански, словачки, а код нас на македонски и словеначки језик.

Члан Црногорске академије наука и умјетnosti, Чедо Вукović је, као истакнути друштвено-политички, културни и јавни радник, биран у Централни комитет Савеза комуниста и у Предсједништво ЦК СК Црне Горе, а добио је и низ најзначајнијих признања, почев од награде за прозу на Фестивалу Народне омладине Југославије (1948), Младог поколја, Удружењу књижевника Црне Горе (1960. и 1964), Ослобођењу Титограда, Повеље Змајевих игара до Награде АВНОЈ-а. Зато педесетогодишњица његовог књижевног рада није само јубилеј Чеда Вукović-а, већ истовремено, значајан датум наше културе.

И ИМЕНА АКТЕРА ПЛАНИНА И РИЈЕКА У СКЛАДУ СУ СА ЛИЧНОСТИМА И ПРЕДЕЉЕЛИМА

ЧЕСТО ЧУЈЕМО: Његов језик, језик Стевана Митрова Љубише, Марка Мильјановића, Михаила Лалића, Чеда Вукović-а, однедавно, Матије Бећковића. И не без разлога, јер, како је недавно, на скупу у Црногорској академији наука и умјетности, истакао Чедо Вукović, „настајање, трајање и прихватање говорног језика, па и на родне књижевности, могли бисмо означити и линијом кретања према шеми: јединка — народ — јединка, а да се ауторска књижевност креће линијом: народ — јединка (писац) — народ“.

У току педесетогодишњица рада на књижевном пољу — почев од ћачких дана у пећкој Гимназији и првих при повиједака штампаних у подгоричкој „Зети“ — Чедо Вукović је посебну пажњу по свећивао језику. Ако упоредимо његова ранија и каснија књижевна остварења — појединачне приповјетке, приповјетке и романе, па и романе међу собом — уочићемо стално узлазну линију ка којој погледу дочаравања која лорита епохе, атмосфере мјеста и крајева у којима се радња збива, тако и у погледу карактерисања и психолошких карактеристика и личности. Он се брине о сваком детаљу, дијалогу или монологу, па и имена поједињих актера, села (Мртво Дубоко), ријека (Злоречица) и планина (Стравач), ако не директно, оно на неки осојен начин носе звук који би требало да буде у складу с личностима и предјелима. Тако је Јаблан висок, прав и неса домљив. Ненадно име сутери

„НЕ ЧИНИ СА РИЈЕЧИМА ШТО СА ЉУДИМА НЕ БИ ЧИНИО!“

Са упорношћу и страшњу заљубљеника Чедо Вукović-а биљкио је биљкио ријетка имена, почев од средњовјековних — Дабижив, Даосав, Мојан, Његота, Првош, затим ријечи које би чуо на селу и у граду од „старинаца“ и зналаца је зика, односно које би пронашао у старијим пресудама, сећањима, нагодбама, посланицима и завјештањима. И један јунак његовог романа „Висине“, мајор Урош Висине, схватајући да живе, имају свој смисао, али и да нестају и сахну, сакупља ријечи, којих нема у рјечницима, трага за њиховим смислом и настоји да кроз замршне лавиринте продре до њиховог скривеног и често загонетног значења.

Обогађујући непrekидно своје лексичке залихе, Вукović- је није ограничио на изворишта са црногорског тла — Полимље, Ријечку и Катунску нахију, Његушје, Паштровиће, Боку — нити на ме тохију, где је за своје сазријевање провео можда најзнајније године живота — ње гов језички израз, како је сам истакао, није био, нити је могао бити, „затворен за струјања са свих страна, из простора и времена као што ни његово небо није било затворено за свјетlosti, болеke и вјетрове“.

Схватајући да ријеч у жи воту и литератури није „не утврдно средство изражавања.., да она често не значи исто у народу и на његовој хартији, да се мијења, чак, и у устима његових јунака“, Чедо Вукović- је годинама и децијама настојао да „не чини са ријечима што не он са људима чинио“, па их је, кад год му је то било могуће, обогаћивао новим значењима да би оне „живјеле као но ве гране на својем коријену и стаблу“. У жељи „да не одваја ријечи од живота, нити живот од ријечи“, он је у свомјим романима откривао по неку „скрivenicu“ нашег онтисања и понеку тајну ријечи“. При томе, он није пола зио само од унапријед датих ријечи, већ и од „инспиративног упоришта: од утисака, стварности и својих маштапских визија“.

ОГЛАС

Четворособан супер конфоран стан у Будви мијесецама за два мања стана у Будви.

Стан се налази у строгом центру Будве код тржног центра.

ОБАВЈЕШТЕЊА на телефон 086/43-808.

Блажко Лавић

Продајем ГЛИСЕР иностране производње у одличном стању. Може и за мјена за ПЛАСТИЧНУ БАРКУ по договору.

ОБАВЈЕШТЕЊА на телефон 086/43-808.

Блажко Лавић

С обзиром да је сматрао не препоручљивим некритично употребљавање локализама, архаизама и түбица, Вукović- је брижљиво трага за језичким наслеђем и обједињавао га са савременим језичким токовима.

ЗБОРАЦ ЗБОРИ — ЧИНАЦ ЧИНИ

О богатству и сликовитости израза и етичко-мистичним вриједностима Вукović- јевог стила и језика говоре многе изреке и по словије које налазимо у његовом дјелу. Навешћено само неке.

Зборац збори, чинац чини.

Ко једном присмотрои, не вјерује му се ни као вавијек мирише.

ко воли свакога не воли никога.

Љута змија уједа себе за реп.

Јадиковању се само јади радује.

Тиџа лети докле год маши крилима.

Метак не тражи да му се исповиједа.

Живот изнад свега, об раз изнад живота.

За све је чоек стар до срамоту.

Не варају се истим ријечима ћеца и старци.

Неизречена ријеч трује чигарице.

Сва историја је од неправди — на насиљу почивају сва права овог свијета.

Појеси кад ти је најгоре.

Према јунаштву и одраzu људском — то нек су теразије.

О коме се пјева, тај не мре, али и не живи.

Крупну мету и рђаву нишанџију погађа.

Мучна ријеч тежа је од удараца.

Не може и задњица у у сватове и кеса недрије ишена.

Сумња не лови вука.

Тијесна му врати, а прометну би се кроз иление уши.

И у рату и у миру најгори су храбри стриљивци.

Вриједши колико чини и колико не чини.

Клонуле руке немају са везника.

Праве су ријечи оне не речене.

Ако се он дичи нашом ногијом, то је и наша дика.

Лако је Ловћену, горе под небом — не мора се, и не може, никад пети.

Жене су рђаје ратоборце и грлиле историју црногорску, а она је грлила само мушки главе.

ПОСЈЕТА СТРАНИХ НОВИНАРА

НА ПОДРУЧЈУ наше општине и у околини Скадарског језера почело је снимање играног филма „Залубљени“ западној мачке филмске куће „Витингхоф“ из Западног Берлина у коопродукцији са Арт-филмом из Београда.

Сценарио за „Залубљење“ су написали Жанин Мерафел и Ненад Ђапић, а филм режира Жанин Мерафел. Снимање ће бити завршено, како смо са знали, до краја јуна. Глаувне улоге у овом филму, коме је извршни продуцент „Зета филм“, повјерење су Барбари Суковој, глумици руског поријекла, која живи у СР Њемачкој и Хорсту Гинтеру-Маркусу. У филму играју и југословенски глумци: Бата Живојиновић, Раде Шербенић и други.

С. П.

ПОЧЕЛА РЕАЛИЗАЦИЈА ФИЛМА „ЗАЉУБЉЕНИ“

НА НАШОЈ РИВИЈЕРИ боравило је недавно више страних новинара, који су били у уобичајеној патроли очију почетка сезоне.

Једна од њих била је и гост Туристичког савеза наше општине. Та група стражарних новинара, допутовала је у организацији туристичких савеза Хрватске и Црне Горе са једанаест најновијих типова „Аудија“ из фабрике Инголштадта, које су возили новинари из СР Њемачке, Аустрије, Швајцарске, Француске и Југославије. Маршрут ових новинарских посађа била је од Нирнберга до Будве. На подручју наше општине остали су били два дана. Обишли су Туристичко насеље „Словенска плажа“ где су и боравили, затим градилиште Старог града и град-хотел „Свети Стефан“.

Сврха путовања ових новинара је упознавање предјела и градова о којима ће писати у својим листовима, рекла им је Марина Домников, једна од организатора овог новинарског „релија“ Нирнберг — Будва.

С. П.

(ИЗВОР ИЗ ЂАЧКИХ РАДОВА СА МЕЂУОПШТИНСКЕ СМОТРЕ МЛАДИХ ЛИТЕРАТА КОЈА ЈЕ ОДРЖАНА У БУДВИ У ОРГАНИЗАЦИЈИ МЕЂУРЕПУБЛИЧКЕ КУЛТУРНО-ПРОСВЈЕТНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ)

ЖЕНА МАЈКА У НОБ-У

ОНЕ СУ БИЛЕ БОЛНИЧАРКЕ, курири, учетељице, партизански секретари, биле су жене, мајке. Оставале су своје плаве јенице у житу класа заувијек, а од њихових златних витица лакше је било сунцу да засја у зраку над кривим бојиштем. Може ли човјек да се не диви Бранки Будовој и њеној пркосној смрти док је смјело бацала громко бомбе узвикујући: „Ова је за мога Буда, ова је за наше дјете ова је за нашу угашену срећу!“ Па ипак требамо стапити и запитати: Мрски напријатељу, зар; зар ти се није у оним страшним тренуцима у којима си чинио зло, чинило да те пуче и раздире, да нечија срца се због те најчвреније крви цијепају, нечија очи постале су пресушене извор без сјаја, које је због тих угашених извора умирао јер их је та твоја невјерничка рука здробила. На пресахлим грудима др Саше Ђоковића чије је млијеко слобода, јаче је осјала не токрака док је испод ње точило мајчино срце за смрзнутим дјететом у загрђају. У плетеницама скривени извјештаји, а над Кнезепољком јаук и понос ухватили се у коштац, а мајка Стојанова дозива своје мртве синове растући у легенду. Срећне су мајке и горде због слободе на чијим су крилима имена и дјела баш њихових синова, бораца, хероја. Ка да се каже рат и жене у њему некако се застане у име храбрости и идеала. У покрету митраљеског рафала и топова унуктале су немирно срце, дане у својој процјеталој младости. Па може ли, зар се може тако прећи преко чудног крика стидљиве дјевојчице: „Другови, па ја сам га волела“ — док држи главу човјека пред којим док је жив, није има ла храбrosti да то изговори.

Пред надприродном снагом и чистином младости све је заостајало. У томе јесте лепота и трагедија једног изузетног времена у коме је жена, мајка расла у хероја.

Да, оне су биле љутке, драге, миле, женствене, биле су борци, хероји, мајке!

Тамара Переши VII²
О. Ш. „Његош“
Котор

ЈУНАЦИ МАЊИ ОД ПУШКЕ

НИЈЕ ОВО ВЕСЕЛО СУНЦЕ овдје тек спако засијало. Она лијепа зграда што се уздиже у центру и сна до ње, и она тамо! Није то тако лако сазидано! Крвави су њени темељи.

Живјели су само данима, јер су им гдине узеле ге крволовичне звијери. Умјесто ипрачака, играли су се чаурарама, умјесто музике, слушали су штектање митраљеза. Спавали су под јеловим грањем и сањали украдену слободу и дјетињство. Били су моји вршњаци или неку годину старији од мене. Ишли су храбро у смрт. Нијесу се смијали, нити су се знали веселити. Само су знали мрзјети. Бијеле голубове замисљаје је фијук граната. Ту су они један до другог, Драган, Ђешко, Малиша... До њих су безимени другови који узидаше своју храброст у нашу слободу. Тај крвави рат одније много недужних живота.

Хвала вам, другови, што ми поклонисте срећно дјетињство! Да вас није било не би имали све ово што имамо. Ви сте нам показали пут, и ми ћemo поћи ниме јер чија нијесте стали.

Милан Рили, V-1
ОШ „Драго Миловић“ и Бранко Брилић
Тиват

ПАРТИЗАНИ

Када су ми у самоћи дуги дани размишљам: Какви су људи били партизани? Они су своју младост у најљепшие дане жртвовали за идеале. Циљ им је био свима исти: Живјети у слободи! Нису се бојали ни тумрних под шљемовима лица ни челичних, сивих птица. И сада знам! Храбри су партизани! Жеља за слободом била је од свега јача. Од смрти. Од освајача. Јер само се љубављу љубав раћа.

Весна Милетић, VIII²
ОШ „Владо Томановић“
Билећа

ШТО ЈЕ БИЛО, НЕК' НЕ БУДЕ

Једном је проклијало
Црно сјеме
и коров замијено цвијет; једном је тешка чизма згасила сјејет.

Само једном.

Једном је настало пустош.
Остало мајка без дјече,
домовина без отињишта,
птица без гнјезда.
Једном је владало — ништа.
Е, да је само једном!

Једном је био заробљен
бијели голуб мира,
тама украда сунце:
Једном се јавила мржња
и њено паклено лице.
Зар само једном?

Нек' се никад не понове
ни стријељања, ни гасне
коморе,
Ни прна марама
нек' се никад не убрди.
Никад, никад више.
Доста је било!

Нек' љубав коров мржње
ишчупа и
чојек пригрли човјека;
Нек' голуб мира полети,
и рат нека престане,
и сружје ућuti!

За сва времена И свуда.

Ненад МИЛОСАВИЋ,
VIII, Основна школа
„Милан Вуковић“
Херцег-Нови

ШКРИЊА

Као каква стара гриња
На јуфиту лежи
шкриња.
Напуштена једна чами
Скривена у полуутами.
Некад бјеше поносна
Пуна злата и накита.
Све што бива, то и прође,
Миши патину њеду глође.
Митар А. МИТРОВИЋ

АФОРИЗМИ

- Јубав је слијепа или прогледа у браку.
- Болје бити и гладан, него сит свега.
- Данас се више цијени бечка шницла, него бечка школа.
- У односу на неке људе и мајмуни могу бити генијалци.
- Динар није изгубио свјетски углед: грчко ћуфте, турску баклаву и париску шницлу још увијек купујемо за домаћу валуту.

Митар А. МИТРОВИЋ

ПРВА ПЛОЧА СЛАВИЦЕ ПЛАМЕНАЦ

ПЈЕСМЕ О ХЕРОИНМА

СЛАВИЦА ПЛАМЕНАЦ, кантантор, скренула је пажњу на себе и своје композиције још прије петнаестак година.

— У задње вријеме проучавам живот наших жена које су своје животе дале за нашу садашњост, за свјетлију будућност генерација које до лазе. Посебно ме је привукла биографија наших двију же најјунака и народних хероја Вукице Митровић — Шуње и Зоре Обрадовић — Илић. Обадвије су страдале у Београду. На фестивалу забавне музике „Титоградско пролеће 85“ извела сам композицију коју сам сама написала, према аутентичном писму Зоре Обрадовић — Илић упућеном из концетрационог логора Бањица кћерки Ољи.

Касније, сам се усредередила на проучавање живота Вукице Митровић — Шуње, која је рођена у нашој општини на Светом Стефану. Мајко по мало написала сам тек:

Над планином горском
ни вјетар ни муња
не могу збрисат
име јој часно
Вукица Митровић — Шуња

Двадесет девет црвених
ружака
двадесет девет младости
њених
за нашу Шуњу...

Ријетко која је жена била таква у оним тешким данима. Хапшена је и прогађана прије рата. У том времену налазила се на одговорним функцијама у Партији. Била је секретар Мјесног комитета КПЈ за Београд, а од 1937. постаје члан ПК КПЈ за Србију. По задатку партије остаје у илегали у Београду, обављајући најтеже и најпољубрљије задатке. Почетком октобра 1941. године у сукобу са београдском полицијом бива тешко рањена, а касније на Бањици су је убијени зликовци. Обје ноге су јој биле поломљене.

Сличан је живот имала и Зора Обрадовић — Илић. Ње је писмо кћерки Ољи, пред саму смрт је изузетно потресно: „Моја драга Љоља пишем ти из затвора у нади и жељи да те моје писмо затек не живу и здраву. Немој да тугујеш за мном, рођена мијаја дјевојчице, ако сјутра османеш бе мене. Ти нећеш бити сама, моји преживјели другови и другарице бринуће се за тебе...“

Љоља или Оливера, а данас је сви зову Оља, живи у Титограду, а ради у редакцији „Побједа“.

То писмо била је моја инспирација:

Моја драга Љоља, пишем ти из логора Бањица 1944. Мајку ће ти стријељати.

Не тугуј за мном, остај ми здраво.

Овај пут је за поштене. Кад одрастеш Љоља, ти ћеш схватити ова борба тражи велике жртве. Она неће бити узалудна, јер побједа је наша.

Остај ми здраво рођена моја,

Слухај баку и не дај јој да плаче...

Од Славице сазнајемо, да је пјесма, која је данас дара вена, химна из 1918. године наше Омадинске радне бригаде „Вукица Митровић — Шуње“.

Њена прва сингл плоча са нестручњајем се очекује ме у младима. Плочу реализује Радио Телевизија Титоград, а издаје је „Војводина концерт“ у Новом Саду. И за једну и другу Славицу ком позицију, аранжман је написао Бојан Адамич, са којим Славица сарађује од своје прве композиције. Триста шездесет хиљада динара обезбједила је друштвено-политичка заједница наше општине.

С. Паповић

ФУДБАЛ

ИЗГУБЉЕЊЕ ШАНСЕ

ФИНИШ ПРВЕНСТВА фудбалске лиге Црне Горе је веома интересантан. Неколико клубова готово са истим шафцама конкурише за освајање првог места, док пет екипа улаже напоре неби ли изборили опстанак. ОФК „Будва“ посљедњим поразом из губила је све шансе за прво место. Рад управе клуба у последње вријеме није на за видном ниву, неколико чла нова клуба већ мјесецима се не појављују у клупским простијем, а да несрећа буде већа агилини предсједник клуба Бранко Кажанегра због болести је био дуже времена одсутан.

— До краја првенства ћемо се борити максимално и гајковано, каже Станко Думинић. Ко буде бољи неки и побиједи. никаквог договора њеће бити. Веома ми је жао што нам се први кикс десио и то против „Рибница“. И поред свега ми смо веома задовољни оним што смо постигли у досадашњем дијелу првенства. Са мало више рада управе и свих нас могли смо освојити и прво место.

С. ГЛЕНЦА

ЗАВРШЕНА ШКОЛА ТЕНИСА

На асфалтним теренима Туристичког насеља „Словенска плажа“ 15. априла почела је прва овогодишња школа тениса за дејцу између 7 и 12 година, која је завршила са радом 25. маја.

— Одјив је био изненадајућу велики. Сваки дан између 17. и 19. и 30 часова овој првој организованој тениској школи присуствовало је по 200 ученика, будућих тенисера, велих наставника тениса Драгољуб Павићевић, који је са тренером Бором Ђамјаном вићем давао прве поуке о тенису нашим „клиничима“ и „клиничезама“.

Први резултати охрабрују. Уочили су се и први таленти. Њих неколико уколико наставе са радом и тренинзима, могу у својим категоријама очекивати на прољеће и прве такмичарске резултате.

— Школа је морала да зајрши са радом послије 75 часова наставе, јер су тенисисти „Словенске плаже“ продата цијеле туристичке сезоне. Дакле, тек у октобру можиће да смо саставимо гдје смо стали. Клуб види перспективу, тек када сагради своја игралишта. На томе се већ ради. Тениски клуб је добио локацију на Блокарци, а СИЗ за изградњу издвојио је 2 милиона динара за изузетне земљиште. Новача је за ово било далеко више потребно, па се надамо да ће нам у помоћ прискоћити и шире заједнице, тако да би ове терене оснободили до прољећа 1987. године, рекао нам је Павићевић.

С. П.

КАРПОВ БОРАВИО НА СВЕТОМ СТЕФАΝУ

БИВШИ СВЈЕТСКИ ШАМПИОН у шаху Анатолиј Карпов боравио је недавно у Светом Стефану, где се одмарao и припремао за супер турнир у Бугојну који има 16. категорију ФИДЕ и до сада је најјачи у свијету. Слободно вријеме Карпов је користио на плажи, у шегњама уз обалу, а често су га посјећивали и нови пари са којима је разговарао о шаху.

Анатолиј Карпов је у Будви прославио и свој 35. рођендан. За ту прилику у Туристичком насељу „Словенска плажа“ предсједници општина Будве и Бара, Владо Дулетић и Јусуф Каламперовић приредили су вечеру у част великог шаховског знација. Гаскало се о слему, а најчиšе о шаху. Том приликом „пао“ је и занимљив предлог да Будва, која је веома успјешно организовала првенство државе у шаху, буде домаћин једног сусрета у којем би се у игри на 64 поља огледали сви живи светски шампиони државне игре. Да ли ће ова идеја постати стварност, остаје да видимо. У сваком случају предлог је веома занимљив и уколико дође до његовог реализација био би то велики рекламијски потез за наши туристички град.

СУС ЕТИ

СПОРТ ЈЕ ВЕЛИКА РЕКЛАМА

ЗА НАЈВЕЋЕ УСПЈЕХЕ будванског фудбала везано је име младог тренера Бора Лазовића. Са екипом „Могрен“ освојио је прво место у лиги Црне Горе и тако омогућио да се по први пут на Луговима нађу најбољи друголигашки клубови. Укуп такмичењу Будвани су стигли до осмите финале, а још увијек је свимљубитељима фудбала на будванском ријеву у свајежем сјећању утакмица „Могрен“ — „Вележ“ као да је елиминисан освајач купа Југославије.

Да би усвојио фудбалско знање Лазовић је напустио Будву, боравио у Сплиту, Београду, затим у Шпанији и на дјелу посматрао наше ис такнute стручњаке Мильана Мильанића и остale. Већ дваје године са великим успјехом ради као тренер у Емиратима. Прије неколико дана доспјета је у Будву где у кругу породице проводи годишњи одмор. Многи његови долазак повезују са преузимањем неког од клубова из Црне Горе. Незванично се сазнаје да би Лазовић од идуће године могао бити нови шеф стручног штаба „Будућности“.

Чуо сам о неким комбинацијама, каже Лазовић. Било је неких незваничних разговора са представницима неколико клубова. Овде сам дошао да се одмислим тако да ме засада не интересује ни један клуб, а уз то ја сам везан уговором још годину дана.

* То значи да вас не интересују ни наши прволигаши?

— На почетку тренерске каријере сам осјетио сву ље поту и горчину овог незахвалног посла. Одлучио сам да се материјално обезбиједим па тек онда ћу размишљати који клуб да преузмем.

* Да ли би поново преузели бригу о будванском клубу?

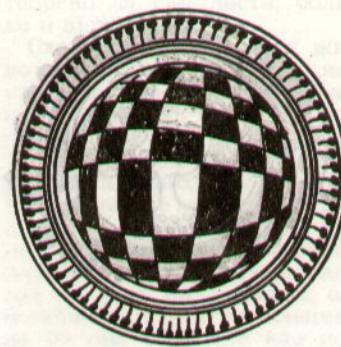
— Кад бих се одлучио за будвански фудбал онда би то само могао бити „Могрен“. Ту бих поново радио са великим задовољством. Видим да се доста тога измијенило, појединци су схватили да је

ипак спорт највећа туристичка рекламија нашег града. Ако успију да сагrade планиране спортске објекте, то ми поново гдје сам и почeo.

* Кажите неколико ријечи о ФК „Будва“.

— То је скуп веома талентованих играча који су постigli добре резултате. Готово увијек када сам разговарао са укућанима интересовао сам се како напредују. Заслужују, заиста, све похвале.

Стево ГЛЕНЦА

ОГЛАС

Колор-фотографије за све врсте личних исправа: лична карта, пасош, вожачка дозвола и сл. можете добити код ФОТО-ШУЉАКА за само десет минута.

БИБЛИОТЕКА ЗАХВАЉУЈЕ

Чедо Вуковић, књижевник, поклонио је Библиотеки 45 књига, углавном југословенске проповедачке прозе.

Захваљујемо се Чеду Вуковићу на овом лијепом и корисном поклону. Књиже ге ће употребити понуду Библиотеке, нарочито у дијелу млађих југословенских проповедача којих до сада нијесмо имали.

БИБЛИОТЕКА
КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА

СКУПШТИНА ТУРИСТИЧКОГ САВЕЗА

О НЕ (РАДУ) ТУРИСТИЧКИХ ДРУШТАВА

СКУПШТИНА ТУРИСТИЧКОГ САВЕЗА Општине, одржана 23. маја, усвојила је извјештај о раду за 1985. годину, програм рада и финансијски план за 1986. годину.

Иако је, с обзиром на значај туризма у нашој општини и неопходност ангажовања свих на његовом развоју, кроз туристичку друштвено организацију, било доста повода и разлога за озбиљну и свестрану расправу, највише је било ријечи о туристичким друштвима. Укратко, прије дванаест година преношењем издавања лежаја у „Монтенегротурист“, та друштва су изгубила материјалну основу и друштвени моћ и утицај. Прије неколико година њихов рад је обновљен избором нових органа друштва, али се од тога није даље отишло. У пет друштава, колико их има у општини, нема одговарајућих материјалних и других услова за рад, а једини извор финансирања је помоћ Туристичког савеза. То ова друштва наводе као једини разлог неактивности, мада је сигурно да је проблем туристичких друштава отворен и да захтијева брзо решавање. Та друштва, прије свега, треба да утврде своје програме рада, да стварно раде и остварују циљеве туристичке друштвене организације. А проблем финансирања и просторија, сигурно није толико крупан, да би због тога туристичка друштва постојала само на папиру.

Скупштина није завршена, јер је током њеног трајања смањен број присутних делегата, па је због недовољног броја присутних одложен избор извршног одбора, надзорног одбора, предсједника и подпредсједника Туристичког савеза.

В. М. Станишић

„АВАЛА“ У ДРУГОЈ ЛИГИ

На квалификационом турниру за улазак у другу савезну лигу, који је одржан у Пожаревцу, одбојкаши „Авала“ из Будве успјели су да се квалификују у другу савезну лигу.

На турниру су учествовали прваци Србије, Македоније, Црне Горе, Војводине и Косова.

У веома драматичним, а уједно и веома квалитетним утакмицама, одбојкаши „Авала“ успјели су да све четири утакмице ријеше у своју корист. Првог дана такмичења „Авала“ је побједила првака Војводине ОК „Вршац“ из Вршца са 3:1, да би у другој послеподневној утакмици побједила првака Македоније ОК „Љуботен“ са 3:0. Другог дана, такмичења одбојка

ши „Авала“ без већих проблема савладали су ОК „Партизан“ — првака Косова, са 3:0.

Шлагер читавог турнира била је утакмица која је одиграна између ОК „Велико Трнovo“ и одбојкаша „Авала“. Након испрне и дугог трајања борбе одбојкаши „Авала“ успјели су да и ову утакмицу ријеше у своју корист са резултатом 3:2 и тако не поражени заврше овај квалификациони турнир.

На крају пожелимо одбојкашима „Авала“ из Будве ми око спорске среће у наредним такмичењима у Другој савезној лиги као и да на најбољи начин и на спорском плану представљају наш град.

Д. Кларић